

mgr Ewa Pękała

Logopeda Szkoła Podstawowa

Program własny

**Program terapii logopedycznej uczniów 8-9
letnich z zaburzeniem kinestezji
artykulacyjnej w obrębie głosek
dentalizowanych oraz r-l-j**

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. Założenia programu

2. Treści programowe

3. Wdrażanie programu

4. Ewaluacja

Bibliografia

Załączniki

Wstęp

Program ten napisałam z myślą o uczniach, którzy mają problemy z wymową wyrazów zawierających głoski dentalizowane, należące do trzech opozycyjnych szeregów: sz,ż,cz,dź (głoski szumiące), s,z,c,dz (głoski syczące), ś,ź,ć,dź (głoski ciszące) oraz r-l-j. Problem polega na tym, że w ich systemie fonetycznym istnieją już wszystkie głoski języka polskiego, a mimo to nie potrafią oni prawidłowo wymówić wyrazów, w których głoski te znajdują się blisko siebie w wyrazie np. szosa, zeszyt, czarownica, parasol oraz na pograniczu wyrazów np.kosz stoi. Przyczyną tego deficytu jest właśnie zaburzenie kinestezji artykulacyjnej w obrębie głosek dentalizowanych. Terapię logopedyczną tego typu prowadzę głównie z uczniami klas pierwszych i drugich szkoły podstawowej. Z mojego doświadczenia logopedycznego wiem, że jej pozytywne efekty mają szybkie odzwierciedlenie nie tylko w mowie, ale również w piśmie dzieci.

Kinestezja artykulacyjna to czucie ułożenia narządów mowy właściwego poszczególnym głoskom (I.Styczek, 1982). Wykształca się później niż słuch fonematyczny, bowiem wzorce kinestetyczno-ruchowe wytwarzają się pod jego kontrolą. Zaburzenia słuchu fonematycznego, czyli trudności w identyfikowaniu i różnicowaniu głosek między sobą, uniemożliwiają naukę prawidłowych artykulacji. Fakt ten pociąga za sobą dalsze konsekwencje – niemożność kodowania do odpowiednich okolic mózgu ruchów i ułożeń narządów mowy właściwych poszczególnym głoskom. Zatem nie dochodzi do wytwarzania i stabilizowania się prawidłowych wzorców kinestetyczno-ruchowych głosek, co prowadzi do licznych substytucji. Bywa jednak i tak, iż słuch fonematyczny jest prawidłowy, a mimo to występują trudności w wymowie. Dziecko wówczas zna poprawne brzmienie danej głoski, słyszy i identyfikuje je w mowie otoczenia, lecz brak mu informacji o ruchach własnych artykulatorów, dlatego nie potrafi ich ułożyć w sposób odpowiedni dla danej sekwencji głosek. Zatem zaburzenia kinestezji artykulacyjnej mogą występować przy prawidłowo wykształconym słuchu fonematycznym lub łącznie z deficytami w jego zakresie.(J. Pasterak,2008) Aby stwierdzić u dziecka jedynie zaburzenie kinestezji artykulacyjnej należy uprzednio wykluczyć zaburzenia słuchu fonematycznego i sprawności narządów mowy. Badanie polega na powtórzeniu przez ucznia głosek opozycyjnych (na przykład opozycja miejsca artykulacji), ciągów sylab oraz wyrazów zawierających te głoski, np.:sza-sa-sia, ża-za-zia, cza-ca-cia ,dża-dza-dzia, ra-la -ja , suszarka, zeszyt, żagłowiec, dzbanuszek, cisza, czasem, parasol, kalafior, kolorowa.

Jeżeli uczeń nie potrafi powtórzyć powyższych logotomów, wyrazów ma zaburzoną kinestezję artykulacyjną.

1. Założenia programu

- Przygotować narzędzie do przeprowadzenia skutecznej terapii zgodnej z zdiagnozowanym deficytem.
- Zgromadzić dostępne i sprawdzone materiały i pomoce dydaktyczne.

Cele ogólne:

- Usprawnianie słuchu fonematycznego i fonemowego.
- Usprawnianie kinestezji artykulacyjnej.
- Poprawna artykulacja w mowie spontanicznej.
- Poprawna artykulacja tekstu czytanego.
- Poprawny zapis tekstu pisanego samodzielnie i ze słuchu.

Cele szczegółowe (przewidywane osiągnięcia ucznia):**Uczeń:**

- Usprawni narządy artykulacyjne i wyćwiczy kinestezję artykulacyjną
- Rozwinie funkcje słuchowe (różnicowanie fonemów , analizę i syntezę głoskową)
- Potrafi powtórzyć sekwencję sylab i wyrazów zawierające głoski dentalizowane z trzech szeregów oraz z r-l-j
- Potrafi budować, poprawne pod względem artykulacyjnym, wypowiedzi ustne.
- Potrafi poprawnie pod względem artykulacyjnym czytać teksty, zawierające głoski dentalizowane z trzech szeregów oraz z r-l-j
- Potrafi poprawnie pod względem ortograficznym zapisać tekst ułożony samodzielnie i ze słuchu.
- Wzbogaci słownictwo czynne i bierne.
- Rozwinie funkcje poznawcze, potrzebne do nauki czytania i pisania (analiza i synteza wzrokowa, ćwiczenia operacji myślowych, sekwencje, pamięć symultaniczna i sekwencyjna, myślenie przyczynowo-skutkowe, klasyfikowanie, koordynacja wzrokowo-ruchowa, układanie od lewej do prawej).
- Udoskonali technikę czytania.

2.Treści programowe

1.Rozwój motoryczny

Cele edukacyjne	Treści	Nabyta sprawność i umiejętność	Materiały i pomoce logopedyczne
1.Ćwiczenia praktyki oralnej	Ćwiczenia narządów artykulacyjnych, mimiki twarzy.	Potrafi prawidłowo artykułować głoski i mimiką uzewnętrznić emocje.	1.Cmokaj, dmuchaj, parszaj, chuchaj. Ćwiczenia oddechowe i artykulacyjne dla najmłodszych. Katarzyna Szłapa

2. Praca nad kinestezją artykulacyjną

Cele edukacyjne	Treści	Nabyta sprawność i umiejętność	Materiały i pomoce logopedyczne
1.Uświadomienie dziecku sposobów powstawania głosek szumiących, syczących i ciszących oraz r,l,j.	Demonstracja ćwiczonej głoski w oparciu o schematy i pokaz przed lustrem.	Umie samodzielnie wyjaśnić i zademonstrować sposób artykulacji danej głoski.	1.”Ćwiczeń stos i labiogramy” - Wydawnictwo eduSensus
2. Ćwiczenie zaburzonej kinestezji artykulacyjnej z wykorzystaniem ciągów sylabowych i logotomowych	Różnicowanie sylab i logotomów z literami: s-ś,z-ż,c-ć,dz-dź sz-ś,ż-ż,cz-ć, dź-dź, sz-s, ż-z, cz-c, dź-dz, sz-s-ś, z-ż-ż, cz-c-ć, dź-dz-dź, r-l, r-j l-j z różnymi samogłoskami.	Płynnie odtwarza naprzemienne schematy sylabowe i logotomowe.	1.J. Falana – Kozłowska : praca nad kinestezją artykulacyjną w obrębie szeregów: sz,ż,cz,dź; ś,ż,ć,dź; s,z,c,dz; głosek r,l, PWD Apex, Radomsko 2000 2. “Logopedia eduSensus” - Program komputerowy. 3. Słyszę, widzę i wymawiam.Ćwiczenia kinestezji artykulacyjnej. Wydawnictwo Moje Bambino

trzech szeregów oraz r-l-j.			
3. Rozwijanie umiejętności prawidłowej wymowy par wyrazów z głoskami dentalizowanymi należącymi do różnych szeregów	Różnicowanie: s-ś,z-ż,c-ć,dz-dź sz-ś,ż-ż,cz-ć, dź-dź, sz-s, ż-z, cz-c, dź-dz, sz-s-ś, z-ż-ż, cz-c-ć, dź-dz-dź, r-l, r-j, l-j w parach wyrazów.	Potrafi prawidłowo powtórzyć i zapisać pary wyrazów z ćwiczonymi opozycjami.	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Ładnie mówię głoski sz,ż,cz,dź" - gry słowno-obrazkowe; Wydawnictwo Palatum. 2. "Ładnie mówię głoski s,z,c,dz" - gry słowno-obrazkowe; Wydawnictwo Palatum 3. "Ładnie mówię głoski ś,ż,ć,dź" - gry słowno-obrazkowe; Wydawnictwo Palatum 4. 1. "Ładnie mówię głoskę r" - gry słowno-obrazkowe; Wydawnictwo Palatum 5. Drabina 1- Wydawnictwo 6. "Odszukaj i nazwij" - zabawy do utrwalania głosek ciszących, syczących, szumiących; Wydawnictwo Harmonia. 7. "Odszukaj i nazwij" - zabawy do utrwalania głosek r,l,li,k,ki,g,gi ; Wydawnictwo Harmonia. 8. Uczę się poprawnie wymawiać głoski s,z,c,dz i sz,ż,cz, dź z foczką Ninką - Hanna Duda, Wydawnictwo Harmonia. 9. Chcę poprawnie wymawiać. Ćwiczenia logopedyczne. Zeszyty nr 7, 8, 11. Maria Wrzesińska 10. Ćwiczenia artykulacyjne: różnicowanie trzech szeregów. Seria logopedyczna "Sylaby,słowa, wyrazy". Bożena Senkowska 11. Ćwiczenia artykulacyjne: głoska l. Seria logopedyczna "Sylaby,słowa, wyrazy". Bożena Senkowska 12. Ćwiczenia artykulacyjne: głoska r. Seria logopedyczna "Sylaby,słowa, wyrazy". Bożena Senkowska
4. Umie prawidłowo artykułować wyrazy, zdania, wyrażenia	Wyrazy, wyrażenia, zdania i teksty z głoskami dentalizowanych oraz	Potrafi prawidłowo powtórzyć i zapisać ćwiczone zdania i teksty. Nie popełnia błędów w spontanicznych wypowiedziach.	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Trudne Słowa cz.2" - gra edukacyjna; Wydawnictwo Aleksander 2. Memo/terki - Wydawnictwo Palatum 3. "Piotruś Logopedyczny R-L"- Wydawnictwo Komlogo.

głoskami dentalizowanych oraz r-l-j.	r-l-j.		<p>4. Uczę się mówić, czytać i pisać poprawnie. Materiały do utrwalania głosek sz, ż (rz), cz, dż, s,z,c,dz w zdaniach. Barbara Sawicka.</p> <p>5. Materiał wyrazowo - obrazkowy do utrwalania poprawnej wymowy głosek L, Li, R. Grażyna Krzyszczek, Małgorzata Piszczek.</p> <p>6. Materiał wyrazowo - obrazkowy do utrwalania poprawnej wymowy głosek dentalizowanych. Grażyna Krzyszczek, Małgorzata Piszczek.</p> <p>7. Reranie. Profilaktyka, diagnoza, korekcja. E. M. Skorek</p>
--------------------------------------	--------	--	---

3. Doskonalenie słuchu fonetyczno-fonematycznego dla ćwiczonych głosek

Cele edukacyjne	Treści	Nabyta sprawność i umiejętność	Materiały i pomoce logopedyczne
1. Usprawnianie słuchu fonetycznego.	Ćwiczenia do rozwijania słuchu fonetycznego	Potrafi rozróżnić głoski prawidłowo i nieprawidłowo wymówione.	Lustro, labiogramy.
2. Usprawnianie słuchu fonematycznego.	Ćwiczenia słuchowego rozróżniania głosek dentalizowanych i r-l-j.	Potrafi prawidłowo rozróżniać ćwiczone głoski w wyrazach	<p>1. "Różnicowanie głosek sz-s" - Wydawnictwo Moje Bambino.</p> <p>2. "Różnicowanie głosek cz-c" - Wydawnictwo Moje Bambino.</p> <p>3. "Koloruję, zgaduję i różnicuję głoski s-sz, z-ż, c-cz" - karty ćwiczeń Seria "ABC poprawnej wymowy",</p> <p>4. "Koloruję, zgaduję i różnicuję głoski s,z,c-ś,ż,ć; sz,ż,cz-ś,ż,ć; r-l" - karty ćwiczeń Seria "ABC poprawnej wymowy",</p> <p>5. Gumowe ucho - Wydawnictwo Harmonia</p> <p>6. Domino Logopedyczne - Obrazkowe. Zestaw L-J. Wydawnictwo Samopol</p>

			<p>7.Domino Logopedyczne - Obrazkowe. Zestaw J-R. Wydawnictwo Samopol.</p> <p>8. Domino Logopedyczne - Obrazkowe. Zestaw L-R. Wydawnictwo Samopol</p> <p>9. Domino Logopedyczne - Obrazkowe. Zestaw Ź-Z. Wydawnictwo Samopol</p>
--	--	--	--

4. Doskonalenie techniki czytania i pisania ćwiczonych głosek

Cele edukacyjne	Treści	Nabyta sprawność i umiejętność	Materiały i pomoce logopedyczne
1.Rozwijanie funkcji poznawczych potrzebnych do nauki czytania i pisania.	Ćwiczenia ogólnorozwojowe: analiza i synteza wzrokowa, ćwiczenia operacji myślowych, sekwencje, pamięć symultaniczna i sekwencyjna, myślenie przyczynowo-skutkowe, klasyfikowanie, koordynacja wzrokowo-ruchowa, układanie od lewej do prawej.	Gotowość do nauki czytania i pisania.	<p>1.Układanki lewopółkulowe - Wydawnictwo Centrum Metody Krakowskiej.</p> <p>2. Układanki symultaniczno sekwencyjne - Wydawnictwo Centrum Metody Krakowskiej.</p> <p>3. PUS - klocki Wydawnictwo EPIDEIXIS</p>

2. Doskonalenie czytania i pisania	Ćwiczenia czytania i pisania, szczególnie w zakresie ćwiczonych głosek.	Potrafi płynnie i bezbłędnie czytać i zapisać ćwiczone zdania i teksty. Stosuje zasady pisowni polskiej, nie popełnia błędów fonetycznych i ortograficznych.	1. “Szacowna, stara szafa”, 2. “Czarodziejska beczka”, 3. “Zabawna lodówka-zamrażarka”- Logopeda Radzi Dr Antoni Balejko. 4. “Zabawy i ćwiczenia logopedyczne s-sz, z-ż, c-cz, dz-dź”- Seria Logopedyczna Anna Chrzanowska, Katarzyna Szoplik. 5. K. Pluto : Na afiszu słów, PWH Arti., Warszawa 2005 6.K. Pluto : Śmieszka, PWH Arti., Warszawa 2005 7. K. Jerzykowska: Gdzie dzwonec dzwoni i pluszcz się pluszcze, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2009 8. B. Dawczak, I. Spychał : Miks ciszków, syczków, szumków, Bea, Toruń 2008 9. Wierszyki na gibkie języki. Gimnastyka Mistrza Języka.: Wydawnictwo Greg 10. Sto wierszyków do ćwiczenia głosek w trudnych zestawieniach: Elżbieta i Witold Szwajkowski. 11. B. Dawczak, I. Spychał : Rerki r,l, Bea, Toruń 2008
------------------------------------	---	--	--

3.Wdrażanie programu

Program ten jest wynikiem moich wieloletnich doświadczeń i poszukiwań skutecznych metod terapii i pomocy dydaktycznych. Efektywność i jakość realizacji programu zależy w dużym stopniu od inwencji i pomysłowości nauczyciela. Atmosfera pracy powinna sprzyjać otwartości i musi opierać się na wzajemnym zaufaniu oraz poczuciu bezpieczeństwa ucznia. Dziecko wymaga szczególnego wsparcia i uznania dla podejmowanych wysiłków. Zajęcia powinny odbywać się raz w tygodniu w wymiarze 30 minut.

Efektywność i jakość realizacji programu zależy od przestrzegania następujących **zasad**:

- indywidualizacji – każdy uczeń to odrębny terapeutyczny przypadek, nabywa umiejętności w swoim tempie (różnicowanie ilości i rodzaju ćwiczeń dla opanowania poszczególnych umiejętności)
- swobody - jeśli ćwiczenia są zbyt trudne można z nich danego dnia zrezygnować
- życzliwości - pozytywne nastawienie terapeuty podnosi efektywność pracy
- twórczej aktywności - nauczyciel wspiera wyobraźnię i pomysłowość ucznia w wykonywaniu zadań
- zachęty - uczeń powinien podjąć próbę wykonania zadania

Logopeda ustala plan pracy i stosuje szeroki i różnorodny wachlarz **ćwiczeń**:

- Oddechowe: wyrabianie oddechu dla mowy, wydłużanie fazy wydechowej, ćwiczenia umiejętności synchronizowania pauz oddechowych z treścią wypowiedzi.
- Głosowe: ćwiczenie umiejętności modulowania siły głosu i prawidłowego brzmienia głosek w sylabach, wyrazach, zdaniach, naśladowanie odgłosów (wyrazy dźwiękonaśladowcze).
- Słuchowe: usprawnianie odbioru bodźców akustycznych, rozpoznawanie wrażeń słuchowych, rozróżnianie głosek dobrze i źle wypowiedzianych.
- Artykulacyjne: usprawnianie właściwego funkcjonowania narządów mowy, utrwalanie poprawnej realizacji głosek.
- Leksykalne: opowiadanie ilustracji, przeczytanie tekstu, udzielanie odpowiedzi na pytania, bogacenie słownictwa, ćwiczenia w czytaniu i pisaniu.

Stosowanie różnorodnych, atrakcyjnych pomocy logopedycznych wpływa na skuteczność prowadzonej terapii.

Pomoce logopedyczne:

- **Gry:** „Drabina 1.”, „Trudne słowa cz 2” - Wydawnictwo Aleksander, „Piotruś Logopedyczny R-L” - Wydawnictwo Komlogo, „Różnicowanie głosek s-sz”, „Różnicowanie głosek cz-c” - Wydawnictwo Moje bambino

- **Program komputerowy:** “Logopedia eduSensus”
 - **Karty ćwiczeń:** “Koloruję, zgaduję i różnicuję głoski s-sz, z-ż, c-cz”, “Koloruję, zgaduję i różnicuję głoski s,z,c-ś,ż,ć; sz,ż,cz-ś,ż,ć; r-l” - Seria “ABC poprawnej wymowy”, “Chcę poprawnie wymawiać cz 7,8” - Maria Wrzesińska, “Trzy szeregi” - Barbara Kuszewska,
 - **Zabawy i ćwiczenia logopedyczne:** “Szacowna, stara szafa”, “Czarodziejska beczka”, “Zabawna lodówko-zamrażarka”- Logopeda Radzi Dr Antoni Balejko. “Zabawy i ćwiczenia logopedyczne s-sz, z-ż, c-cz, dz-dż”- Seria Logopedyczna Anna Chrzanowska, Katarzyna Szoplik.
 - **Obrazki** “ Od obrazka do słowa” , i inne
 - **Rozsypanki zdaniowe:** Uczę się mówić, czytać i pisać poprawnie. Materiały do utrwalania głosek sz, ż (rz), cz, dż, s,z,c,dz w zdaniach. Barbara Sawicka. Wydawnictwo Harmonia
- Logopeda podczas realizacji programu **współpracuje** z wychowawcą , rodzicami, pedagogiem i pozostałymi nauczycielami. Rodziców instruuje o sposobie korekcji mowy, pokazuje ćwiczenia, informuje o postępach.

4. Ewaluacja programu

Celem ewaluacji jest ocena tego, w jakim stopniu program terapii logopedycznej przyczynił się do poprawnej artykulacji i zapisu głosek dentalizowanych oraz r,l,j w wyrazach i zdaniach o trudnej konstrukcji fonetycznej.

Informacja dotycząca ewaluacji programu zostanie zebrana przy pomocy następujących narzędzi:

- ankiety dla rodziców/prawnych opiekunów
- testu logopedycznego
- obserwacji bezpośredniej pracy dziecka na zajęciach.

Bibliografia

I. Styczek : Logopedia, PWN, Warszawa 1979

I. Styczek : Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego, PWN, Warszawa 1982

- B. Dawczak, I. Spychał : Miks ciszków, syczków, szumków, Bea, Toruń 2008
- J. Falana – Kozłowska : Usuwamy wady wymowy. Głoski sz,ż,cz,dż – s,z,c,dz, PWD Apex, Radomsko 2001
- J. Falana – Kozłowska : praca nad kinestezją artykulacyjną w obrębie szeregów: sz,ż,cz,dż; ś,ź,ć,dź; s,z,c,dz; głosek r,l, PWD Apex, Radomsko 2000
- J. Pasterak : Zaburzenia kinestezji artykulacyjnej, Warszawa 2008
- R. Czabaj, A. Piechnik – Kaszuba : Ortograffiti. Miks. Czytam, rozumiem, piszę, Operon, Gdynia 2008
- K. Pluto : Na afiszu słoń, PWH Art., Warszawa 2005
- K. Pluto : Śmieszka, PWH Art., Warszawa 2005
- K. Jerzykowska: Gdzie dzwonec dzwoni i pluszcz się pluszcze, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2009
- M. Zagnińska: Wierszyki na gibkie języki. Gimnastyka Mistrza Języka, Wydawnictwo Greg, Kraków 2016
- E. W. Sz wajkowscy: Sto wierszyków do ćwiczenia głosek w trudnych zestawieniach. Grupa Wydawnicza Foksal
- A. Chrzanowska, K. Szoplik Zabawy i ćwiczenia logopedyczne s-sz, z-ż, c-cz, dz-dż- Seria Logopedyczna. Wydawnictwo Akademickie, Białystok 2006.
- A. Chrzanowska, K. Szoplik Zabawy i ćwiczenia logopedyczne r,l - Seria Logopedyczna. Wydawnictwo Akademickie, Białystok 2006
- H. Duda: Uczę się poprawnie wymawiać głoski s,z,c,dz i sz,ż,cz, dż z foczką Ninką, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2016
- M. Wrze sińska: Chcę poprawnie wymawiać. Ćwiczenia logopedyczne. Zeszyty nr 7. Wydawca Abedik-Poznań, Poznań 1999
- M. Wrze sińska: Chcę poprawnie wymawiać. Ćwiczenia logopedyczne. Zeszyty nr 8. Wydawca Abedik-Poznań, Poznań 1999
- M. Wrze sińska: Chcę poprawnie wymawiać. Ćwiczenia logopedyczne. Zeszyty nr 11. Wydawca Abedik-Poznań, Poznań 1999
- B. Dawczak, I. Spychał : Rerki r,l, Bea, Toruń 2008
- E. M. Skorek, Reranie. Profilaktyka, diagnoza, korekcja. Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków 2003

Załącznik nr 1

Test poprawności artykulacyjnej

1. Powtórz wyrazy: smycz, zeszyt, szosa, żelazko, harcerze, jajecznicza, zorza, suszarka, rzęsy, skarży, parasol, kolorowy.

2. Powtórz wyrażenia: górzyste miasteczko, niesmaczna przekąska, przejrzale brusznice, czerwcową susza, skrecona sprężyna, kolorowe korale, .
3. Powtórz zdania: Mama usmażyła racuszki. Zwierzęta lubią strąki grochu. Staszek dał córeczce cytrynowe cukiereczki, Karolina dryluje kolorowe mirabelki, Wlej olej w lej.

Test czytania i pisania

1. Przeczytaj wierszyk i zdanie.

„Stąpa Sasza suchą szosą

Z trudem stopy Saszę niosą

Słońce szczerze żarem bucha

Podczas suszy szosa sucha

„Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koralowego”.

2. Zapisz zdania.

Zbyszek jest odważnym strażakiem. Na miseczce leżą brzoskwinie. Karolina dryluje kolorowe mirabelki.

Załącznik nr 2

II. ANKIETA DLA RODZICÓW / OPIEKUNÓW

1. Czy Pani/Pana dziecko chętnie uczestniczy w terapii logopedycznej?

⊖ TAK

⊖ NIE

⊖ NIE WIEM

2. Czy dostrzega Pani/ Pan zmiany w wymowie dziecka po ćwiczeniach logopedycznych ?

⇐ TAK

⇐ NIE

⇐ NIE WIEM

Jeżeli tak, to jakie?.....

3. Czy wyraża Pani/Pan zgodę na dalszy udział w terapii logopedycznej?

⇐ TAK

⇐ NIE

Dziękuję

Załącznik nr 3

KONSPEKT ZAJĘĆ LOGOPEDYCZNYCH

TEMAT: Ćwiczenie kinestezji artykulacyjnej w obrębie głosek „z-ż” w sylabach, logotomach i wyrazach.

Cele:

- wydłużanie fazy wydechowej
- usprawnianie motoryki narządów mowy

- automatyzacja wymowy głosek syczących i szumiących
- doskonalenie kinestezji artykulacyjnej
- doskonalenie umiejętności słuchowego różnicowania głosek syczących i szumiących
- doskonalenie techniki czytania
- ćwiczenie poprawnego zapisu wyrazów
- wzbogacanie słownictwa czynnego

Czas trwania: 30 minut

Dla dziecka 9 letniego.

Forma pracy - zajęcia indywidualne

Metody: ćwiczenia artykulacyjne, fonacyjne, słuchowe, demonstracji, naśladowania i praktycznego działania

Pomoce:

- lustro,
- dmuchajka (Z.P.H. PILCH)
- kartoniki z literami : [s, z, sz, ż, rz]
- obrazki: zestaw 1(mucha, odkurzacz, palec na ustach), zestaw 2 (zboże, drzazga,zorza, żelazko, żaluzja, wzgórze, zwierzę, brzoza, jeżozwierz, zanurzony)
- kartoniki z sylabami i logotomami, z literami z,ż,rz. (za, zo, ze, zu, zy, aza, ozo, eze, uzu, yzy na niebieskim tle) ,(ża, że, zu, ży, rza, rze, rzu, rzy, aza, ozo, eze, uzu, ży, arza, orzo, erze, urzu, yrzy na żółtym tle)
- paski z różnymi sekwencjami żółto niebieskimi
- karta ćwiczeń.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I. Faza wstępna

1. Przywitanie się z uczniem i powtórzenie wyrazów, które ćwiczył na poprzednich zajęciach.
2. Ćwiczenia oddechowo-fonacyjne – fonacja głosek na długim wydechu:

- zabawa z dmuchajką
- naśladowanie odgłosów otoczenia
mucha - bzzzz.....
odkurzacz - żżżżżż.....

Zabawa.

Logopeda pokazuje w dowolnej kolejności trzy obrazki: muchę, odkurzacz i palec na ustach. Dziecko reaguje adekwatnie do pokazywanego obrazka, tak długo, jak jest pokazywany.

3. Ćwiczenia (w formie zabawy) usprawniające pracę narządów mowy:

- języka - huśtawka(buzia otwarta, czubkiem języka dotykać górnego dziąsła i opuszczać za dolne zęby)
- warg - parska koń, ryjek, jedzie pogotowie, straż pożarna, rybka, gwizdanie.

II. Faza wykonawcza

1. Czytanie par sylab i logotomów ;

ża-za, żo-zo, żu-zu, że-ze, ży-zy

rza-za, rzo-zo, rze-ze, rzu-zu, rzy- zy

a-za, ozo-ożo, uzu-użu, eze-eże, zzy-yży

arza-aza, orzo-ozo, erze-eze, urzu-uzu, yrzy-yzy

Uczeń dobiera przypadkowe sylaby i logotomy z literami [rz/ż] (kolor żółty) i z literą [z] (kolor niebieski). Odczytuje utworzone pary. Tworzy sekwencje sylab i logotomów według podanych schematów i odczytuje je.

2. Różnicowanie z-ż/rz w wyrazach - ćwiczenie kinestezji artykulacyjnej wraz z ćwiczeniem słuchu fonematycznego według schematu:

- słuchaj
- powtórz
- dobierz litery,
- wymów,
- podpisz obrazek.

Na stoliku leżą rozsypane kartoniki z literami: s, z, sz, ż, rz, i obrazki: zboże, drzazga, zorza, żelazko, żaluzja, wzgórze, zwierzę, brzoza, jeżozwierz, zanurzony. Uczeń słucha jak logopeda wypowiada nazwę obrazka, następnie powtarza go i dobiera kartoniki z literami występującymi w danym wyrazie, w odpowiedniej kolejności. Potem jeszcze raz wymawia, patrząc na ułożony przez siebie model słowa i podpisuje odpowiedni obrazek na karcie ćwiczeń.

3. Zadanie pracy domowej – wklejenie uzupełnionej karty do zeszytu. W domu uczeń ma powtarzać wyrazy i ustnie ułożyć zdania z tymi wyrazami.